

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

Brüsszel, 2011. december 14.

**15790/2/11
REV 2 (hu)**

**COPEN 281
EUROJUST 163
ENFOPOL 370
EJN 137
GENVAL 110
ENFOCUSTOM 127**

FELJEGYZÉS

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 13598/09 COPEN 178 ENFOPOL 218 EUROJUST 55 EJN 35

Tárgy: A közös nyomozócsoportokra vonatkozó kézikönyv

A delegációk mellékelten kézhez kapják a közös nyomozócsoportokra vonatkozó kézikönyv naprakésszé tett változatát, amely az Eurojust és az Europol közös nyomozócsoportokkal kapcsolatos projektjének keretében készült.

A KÖZÖS NYOMOZÓCSOPORTOKRA VONATKOZÓ KÉZIKÖNYV

1. Bevezetés

A közös nyomozócsoporthoz tartozó kézikönyv – amely az uniós tagállamok közös nyomozócsoporthoz tartozó jogszabályairól szóló útmutatót tartalmazó, meglévő Eurojust/Europol-dokumentum kiegészítésére szolgál – fő célja, hogy tájékoztatást nyújtson a szakembereknek a jogalapról és a közös nyomozócsoporthoz tartozó létrehozásával kapcsolatos követelményekről, és hogy tanáccsal szolgáljon arra nézve, hogy milyen esetben célszerű közös nyomozócsoporthoz tartozó alkalmazni.

További célja, hogy eloszlassa a közös nyomozócsoporthoz tartozó esetleges félreértéseket, hogy a szakembereket a nyomozásukhoz hozzáadott értéket nyújtó új eszköz alkalmazására ösztönözze, és hogy általában véve segítse a büntetőügyekben folytatott nemzetközi együttműködés kialakítását. A törekvés az, hogy a kézikönyv a közös gyakorlati tapasztalatokra, valamint a szemináriumokból és a találkozókra származó anyagokra épüljön.

Élő dokumentumként a kézikönyvet rendszeresen aktualizálják, különös figyelemmel a kezelt ügyek során szerzett gyakorlati tapasztalatokra.

Mi a közös nyomozócsoporthoz?

A közös nyomozócsoporthoz olyan nyomozócsoporthoz, amelyet két vagy több tagállam és/vagy egyéb felek között fennálló megállapodás alapján konkrét célra és meghatározott időtartamra hoznak létre. A közös nyomozócsoporthoz tartozó a nemzetközi bűnüldözés és az igazságügyi együttműködés hagyományos formáival – például a párhuzamos nyomozásokkal és a hivatalos megkeresésekkel – szembeni általános előnyeinek rövid összefoglalása az alábbi szövegdozban olvasható. A közös nyomozócsoporthoz tartozó munka az egyes ügyek konkrét körülményeitől függően számos egyedi előnnyel is jár majd.

A közös nyomozócsoport igénybevételének előnyei:

- Az információ közvetlenül megosztható a közös nyomozócsoport tagjai között, nincs szükség hivatalos megkeresésekre.
- A csoport tagjai közvetlenül kérhetnek egymástól nyomozati intézkedéseket, mellőzni lehet a jogsegély iránti megkereséseket. Ez vonatkozik a kényszerítő intézkedések iránti megkeresésekre is.
- A csoport tagjai jelen lehetnek házkutatásokon, kihallgatásokon, stb. a joghatóság által lefedett valamennyi területen, segítve a kihallgatásokon a nyelvi akadályok leküzdését, stb.
- Lehetőség nyílik a helyszíni erőfeszítések koordinálására és a szaktudás informális cseréjére.
- A különböző joghatóságok alá tartozó és különböző munkahelyi környezetből érkező szakemberek kölcsönös bizalmat alakíthatnak ki egymás iránt, és növelhetik azt.
- A közös nyomozócsoport kitűnő alapot nyújt a legmegfelelőbb nyomozási és büntetőeljárési stratégiák meghatározására.
- Lehetőség nyílik az Europol és az Eurojust közvetlen támogatás- és segítségnyújtás révén történő közreműködésére.
- Lehetőség nyílik a rendelkezésre álló uniós, Eurojust- és Europol-finanszírozásra pályázni.
- A közös nyomozócsoportban való részvétel felkelti az igazgatás figyelmét, és javítja a **nemzetközi nyomozások eredményét**.

2. A közös nyomozócsoportok koncepciója

Az EU Miniszterek Tanácsa 2000. május 29-én elfogadta a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezményt¹ (a továbbiakban: a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény). Az egyezmény célja, hogy az Európai Unión belül, valamint Norvégiában és Izlandon ösztönözze és korszerűbbé tegye az igazságügyi és a bűnüldöző szervek közötti együttműködést a már meglévő jogi eszközökben foglalt rendelkezések kiegészítése és alkalmazásuk megkönnyítése révén.

Tekintettel arra, hogy a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény megerősítése terén lassú előrehaladás volt tapasztalható, a Tanács 2002. június 13-án kerethatározatot² fogadott el a közös nyomozócsoportokról, amelyet a tagállamoknak 2003. január 1-jéig végre kellett hajtaniuk. A tagállamok meg voltak győződve arról, hogy a közös nyomozócsoportok különösen hasznos eszközt jelentenek majd az Európai Unió bűnüldöző szervei számára.

A közös nyomozócsoportok koncepciója abból a meggyőződésből fakad, hogy a nemzetközi rendőrségi és igazságügyi együttműködésben már alkalmazott módszerek önmagukban nem elegendőek a határokon átnyúló súlyos, szervezett bűncselekmények megoldásához. Az volt a vélekedés, hogy a két vagy több állam nyomozóiból és igazságügyi hatóságaiból álló, együtt dolgozó csoport, amely egyértelmű joghatósággal rendelkezik, és amelynek bizonyossága van a résztvevők jogairól, feladatairól és kötelezettségeiről, javítani fog a szervezett bűnözés elleni küzdelmen.

- A közös nyomozócsoportokra vonatkozó rendelkezések a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezményben.
- Az egyezmény lassú megerősítése miatt a tagállamok a gyorsabb végrehajtás érdekében egy 2002. évi kerethatározattal rendelkezéseket fogadtak el a közös nyomozócsoportokra vonatkozóan.
- A már meglévő módszerek egyes esetekben nem bizonyultak elég hatékonynak a határokon átnyúló súlyos bűncselekmények elleni küzdelemben.

¹ A Tanács 2000. május 29-i jogi aktusa az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezménynek az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikke szerinti létrehozásáról (HL C 197., 2000.7.12., 3. o.).

² A 2002/465/IB kerethatározat a közös nyomozócsoportokról (HL L 162., 2002.6.20.).

3. Jogi keret

Az uniós tagállamok körében létrehozott közös nyomozócsoportok (uniós nyomozócsoportok)

A közös nyomozócsoportok létrehozását szolgáló jogi keret megtalálható a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikkében és a kerethatározatban. Az utóbbi csakugyan szinte szóról szóra átveszi a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13., 15. és 16. cikkét; a kerethatározat végrehajtására különféleképpen került sor a tagállamokban. Míg egyes országok konkrét jogszabályokat fogadtak el a közös nyomozócsoportokra vonatkozóan, vagy a vonatkozó rendelkezéseket beépítették a büntetőeljárás törvényükbe, mások egyszerűen jogrendjükben hivatkoztak a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény közvetlen alkalmazhatóságára. Az egyezmény a tagállamok többségében hatályba lépett. Maga a kerethatározat pedig hatályát veszti, amint a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény valamennyi tagállamban hatályba lép. Ez idáig csak Olaszország nem hajtotta még végre a kerethatározatot, és a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezményt sem erősítette meg.

A nemzeti jogszabályokra történő hivatkozások az *1. mellékletben* találhatók.

- Egyes tagállamok közvetlen hatályt biztosítottak a rendelkezéseknek.
- Mások konkrét jogszabályokat fogadtak el.
- A helyzetről az 1. melléklet ad képet.
- A részletes elemzés megtalálható az uniós tagállamok közös nyomozócsoportokra vonatkozó jogszabályairól szóló útmutatóban.

Az uniós tagállamok és harmadik államok között létrehozott közös nyomozócsoportok

Közös nyomozócsoport létrehozására az Európai Unión kívül eső országokkal, illetve azok körében is lehetőség van feltéve, hogy létezik az ilyen közös nyomozócsoport létrehozására vonatkozó jogalap. A jogalap lehet:

- nemzetközi jogi eszköz,

- kétoldalú megállapodás,
- többoldalú megállapodás,
- nemzeti jogszabály (pl. a büntetőeljárás törvény cikke(i)).

Az alábbi nemzetközi jogi eszközök már rendelkezésre állnak, és megfelelő jogalapot nyújthatnak közös nyomozócsoport létrehozására az uniós tagállamok és valamely harmadik állam között:

- az Európa Tanács 1959. április 20-i, kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezményéhez csatolt második kiegészítő jegyzőkönyv (20. cikk),
- a 2000. november 15-i, nemzetközi szervezett bűnözés elleni ENSZ-egyezmény (19. cikk),
- a vámigazgatási szervek közötti kölcsönös jogsegélyről és együttműködésről szóló, 1997. december 18-i egyezmény (II. Nápolyi Egyezmény), (24. cikk),
- a Délkelet-Európára vonatkozó rendőrségi együttműködési egyezmény, 2006. május 5. (27. cikk),
- az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló megállapodás (5. cikke, valamint nemzeti végrehajtása).

4. A közös nyomozócsoportokkal kapcsolatos követelmények

A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikkének (1) bekezdése, valamint a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i kerethatározat 1. cikke a közös nyomozócsoportok koncepcióját nem annyira a bűncselekmények súlyosságára, mint inkább a bűncselekmények nemzetközi és határokon átnyúló jellegére vezeti vissza.

A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikkének (1) bekezdése³ megállapítja, hogy közös nyomozócsoport hozható létre különösen, amennyiben:

- bűncselekmények felderítésére irányuló nyomozás során egy tagállamnak bonyolult és nagy ráfordítást igénylő, más tagállamokat is érintő bűnügyi nyomozást kell folytatni;

³ A továbbiakban a közös nyomozócsoportokról szóló kerethatározat megfelelő rendelkezései alkalmazandók értelemszerűen.

- több tagállam folytat olyan bűncselekmények felderítésére irányuló nyomozást, amelyek jellege az érintett tagállamok összehangolt és egyeztetett fellépését teszi szükségessé.

A közös nyomozócsoportok létrehozását a bűnözés súlyosabb formáira irányuló nyomozás esetén veszik fontolóra. Mindazonáltal, a közös nyomozócsoport létrehozásának mérlegelésekor ellenőrizni kell, hogy a közös nyomozócsoportok létrehozására vonatkozóan a nemzeti jogszabályok és a műveleti iránymutatások tartalmazzak-e a súlyosságra vonatkozó küszöbértéket vagy egyéb minősítési kritériumokat

Ezzel együtt a közös nyomozócsoportok kisebb, határokon átnyúló ügyekben is hasznosnak bizonyulhatnak. Ennek oka, hogy a közös nyomozócsoport a konkrét ügyben megkönnyítheti az együttműködést, és megteremtheti az alapokat a jövőbeli közös nyomozócsoportok munkájához azzal, hogy kölcsönös bizalmat alakít ki, és tapasztalatokkal szolgál a határokon átnyúló együttműködés terén.

A közös nyomozócsoport létrehozására irányuló megkereséseket sokszor valószínűleg a tagállamok kezdeményezik, de gyakran az Europol és az Eurojust is. Egyes tagállamokban ezt az első megkeresést jogsegély iránti megkeresés formájában kell megküldeni.

Ajánlatos, hogy a tagállami nyomozók, ügyészek, bírák, valamint az Eurojust és az Europol képviselői a közös nyomozócsoport fontolóra vételekor az ügy megbeszélése céljából *a lehető legkorábban* találkozzanak azt megelőzően, hogy hivatalos javaslattételre és megállapodásra kerülne sor. Mivel egyes országok olyan nemzeti közigazgatási rendelkezéseket fogadtak el, amelyek előírják az illetékes minisztériumoknak az előkészítő szakaszban történő értesítését, az összes illetékes korai bevonása alapvető fontosságú annak érdekében, hogy elkerüljék az eljárás egészének veszélyeztetését és késleltetését.

- Az egyedi körülményektől függ, hogy a közös nyomozócsoport megfelelő-e egy konkrét ügyben, azonban a közös nyomozócsoport a kevésbé jelentős és a jelentős ügyekben egyaránt fontolóra vehető.
- Az Eurojust és az Europol lehető legkorábbi bevonása annak érdekében, hogy megvitassák a közös nyomozócsoport létrehozásának előnyeit és annak konkrét lépéseit.
- A közös nyomozócsoportok a jövőbeli együttműködés alapjául szolgálhatnak a kölcsönös bizalom és a kapcsolatok elősegítése révén.
- Közös nyomozócsoport létrehozását javasolhatja tagállam, valamint az Eurojust és az Europol is.
- A közös nyomozócsoport rugalmas nyomozati eszköz, amelyet úgy kell használni, hogy a nyomozó hasznára váljon.

5. A közös nyomozócsoportok felépítése és működése

5.1 A csoport

A csoportot abban a tagállamban hozzák létre, amelynek a területén a nyomozás döntő részét előreláthatólag folytatni kell.

A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikkének megszüvegezése lehetővé teszi, hogy egy két vagy több tagállamból származó nyomozókból és egyéb személyzetből álló csoport összegyűljön a nyomozás helyszínének közvetlen közelében. Ennek következtében többen ideiglenesen saját tagállamuk területén kívül végzik munkájukat, tekintve, hogy számos esetben ez tűnik az optimális megoldásnak. Nem követelmény azonban, hogy a közös nyomozócsoport tagja hazáján kívül végezze munkáját, még akkor sem, ha a közös nyomozócsoport állandó székhelye egy másik országban található. Sőt, a közös nyomozócsoport tulajdonképpen létrehozható két vagy több tagállamból származó tagokból úgy, hogy egyikük sem dolgozik a saját tagállamának területén kívül.

Például Svédország és Finnország megállapodhat arról, hogy egy helsinki székhelyű közös nyomozócsoportot működtet egyetlen svéd taggal, aki Stockholmban folytatja a nyomozást, és egyszer sem megy Finnországba. Hasonlóképpen, a valamely „főhadiszállás országában” székhellyel rendelkező csoportban lehet olyan tag, aki valamennyi résztvevő országot képviseli, míg a csoport többi tagja a saját országában folytatja tevékenységét. Számos forgatókönyv elképzelhető, ezért a közös nyomozócsoportokkal kapcsolatos szervezési kérdésekről eseti alapon kell dönteni, figyelembe véve olyan szempontokat, mint a költségek, a rendelkezésre álló személyzet, a nyomozás időtartama, a nyomozás természete, igazságügyi hatóság, stb.

- Szükség van a földrajzi szempont figyelembevételére és rugalmasság biztosítására abban az esetben, ha a nyomozás más műveleti területet tár fel.
- Nem „kötelező” a tagok külföldre történő kirendelése.
- Fontolóra kell venni a csoport tagjainak nyelvismereteit a kommunikáció ösztönzése érdekében.

5.2. A közös nyomozócsoport vezetője

Minden közös nyomozócsoportnak rendelkeznie kell egy vezetővel vagy vezetőkkal. A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke több megoldást is kínál, és ismét lehetővé teszi a tagállami értelmezést. Nincs meghatározva, hogy a csoport vezetőjének ügyésznek, bírónak, illetve magas rangú rendőrségi tisztviselőnek vagy vámtisztviselőnek kell lennie. Tekintettel arra, hogy ez a kérdés nagymértékben függ a nemzeti jogszabályoktól, ez a kézikönyv sem tesz javaslatot. Mivel azonban egyes tagállamokban úgy tartják, hogy a közös nyomozócsoport „a kölcsönös jogsegély sajátos formája”, ajánlott, hogy a bírói testület képviselője legyen a vezető azoknál az ügyeknél, amelyekben nyomozási bírók vagy ügyészek irányítják a műveleteket. Más joghatóságok esetében és a nemzeti keretektől függően, az is megfelelő lehet, ha egy bűnüldöző szerv tisztviselője vezeti a közös nyomozócsoportot.

A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke előírja, hogy: „... a csoport vezetője azon tagállam bűnügyi nyomozásban részt vevő illetékes hatóságának a képviselője, amely tagállamban a csoport tevékenykedik...” Az egyik lehetséges értelmezés, hogy a közös nyomozócsoport állandó vezetés alatt áll, amelyet a közös nyomozócsoport műveleti székhelye alapján kell megállapítani.

Egy másik értelmezésben a csoport vezetőjét annak a tagállamnak kell adnia, amelynek területén tevékenységének végzésekor a csoport éppen tartózkodik. Az értelmezéshez némi segítséget nyújthat a megállapodásminta (lásd a 7. szakaszt és a 2. mellékletet), amely szerint a csoport vezetője „a csoport tevékenységének helye szerinti tagállam vagy tagállamok illetékes hatásait képviselő (...) személy (...), akinek az irányítása alatt a csoport tagjai a vezető állampolgársága szerinti tagállamban feladataikat végzik”. Az eddigi tapasztalatokból arra lehet következtetni, hogy a tagállamok szívesebben élnek a több vezető lehetőségével ahelyett, hogy a teljes felelősség ráhárításával egy vezetőt választanának.

- Az egyértelmű vezetési struktúra alapvetően fontos a közös nyomozócsoport tagjai számára.
- A műveletek földrajzi elhelyezkedésétől függően lehetőség van „váltakozó” vezetési struktúrára, feltéve, hogy a vezetési struktúra egyértelmű marad.
- A közös nyomozócsoport sikeres igazgatásában létfontosságú szerepet játszik a kommunikáció.

5.3. Tevékenységek

A csoport tagjai feladataikat a közös nyomozócsoport vezetőjének vezetésével látják el, figyelembe véve a saját hatóságaik által a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodásban meghatározott feltételeket. Ezt a kérdést a közös nyomozócsoportra vonatkozó megállapodás elkészítésekor teljes körűen meg kell fontolni annak érdekében, hogy a csoport tagjai – és különösen a más tagállamból kirendelt tagok – tisztában legyenek a felállított hierarchiával.

A 13. cikk (4) bekezdése megkülönbözteti a közös nyomozócsoportban tevékenykedő „tagokat” és „kirendelt tagokat”. A közös nyomozócsoport kirendelt tagjai a csoport működési helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamból érkeztek. A kirendelt tagok a csoport működési helye szerinti tagállam jogával és a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodással összhangban engedélyt kaphatnak arra, hogy jelen legyenek a műveleteknél, pl. házkutatásnál.

Az operatív tevékenységekhez nyújtott támogatások között szerepelhetnek meghatározott nyomozati intézkedések, ha azt a csoport működési helye szerinti tagállam és a kirendelő tagállam illetékes hatóságai jóváhagyták.

A közös nyomozócsoport vezetője jogosult kivételt tenni ezen általános szabály alól. A jelenlétre és/vagy a nyomozati intézkedések fogantatására vonatkozó jóváhagyást szintén fontolóra kell venni a hivatalos megállapodás részeként.

A legújabb és valószínűleg a legértékesebb megoldásokkal a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikkének (7) és (9) bekezdése szolgál. Amikor a közös nyomozócsoportnak az egyik tagállamban kell nyomozati intézkedéseket fogantatania, az érintett tagállam által a csoporthoz kirendelt tagok megkereshetik saját illetékes hatóságukat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket. A megkeresést ugyanolyan feltételek szerint kell mérlegelni, amelyek a nemzeti nyomozásra vonatkoznak. E rendelkezés célja, hogy elkerüljék a jogsegély iránti megkereséseket, még abban az esetben is, ha a nyomozati intézkedés kényszerítő jogkör gyakorlását kívánja meg, mint például a kutatási parancsok végrehajtásánál. Ez a közös nyomozócsoportok egyik legfőbb előnye. Például egy Németországban működő közös nyomozócsoporthoz kirendelt holland rendőrségi tisztviselő megkérheti holland kollégáit, hogy a közös nyomozócsoport nevében hajtsák végre Hollandiában a holland joggal összhangban kibocsátott kutatási parancsot. Emlékeztetni kell ugyanakkor arra, hogy a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke nem áll a nemzeti jogszabályok felett. Például egy holland tisztviselő megkérheti brit kollégáját, hogy kezdeményezzen telefonlehallgatásokat az Egyesült Királyságban. Az a lehetőség azonban, hogy az így szerzett információt később bírósági eljárás során felhasználhassák, mindig a két tagállam vonatkozó jogszabályain múlik majd, ez pedig alapos vizsgálatot igényel.

A nemzeti jogszabályok figyelembevételének szükségessége vonatkozik a (9) és (10) bekezdésre is, noha ezek a rendelkezések újabb értékes előnnyel járnak a nyomozók számára: a közös nyomozócsoport tagjai – ismét nemzeti jogukkal összhangban – a csoport számára olyan információkat szolgáltathatnak, amelyek a hazájukban állnak rendelkezésre. Például a csoport egyik tagja hazájából előfizetői adatokkal, gépkocsi-nyilvántartással és bűnügyi nyilvántartással kapcsolatos információkat szolgáltathat közvetlenül a közös nyomozócsoport számára anélkül, hogy az információkat az illetékes nemzeti központi szerveken keresztül kellene továbbítania.

Figyelembe kell venni ugyanakkor az elfogadhatósági követelményeket, ha a szolgáltatott információt a bűnügyi aktában bizonyítékként kívánják felhasználni.

Míg a közös nyomozócsoport tagjai kizárólag az Európai Unió tagállamainak megfelelő hatóságai lehetnek, a közös nyomozócsoport tevékenységében harmadik felek is *részt vehetnek*, tekintet nélkül arra, hogy európaiak-e vagy sem. Például egy Belgium és Hollandia által létrehozott közös nyomozócsoportban részt vehet az Amerikai Egyesült Államokból érkező FBI-tisztviselő, azonban sosem válhat a csoport tagjává vagy kirendelt tagjává.

A csoport tagjaira a 13. cikk alapján ráruházott jogok (például az ahhoz való jog, hogy jelen legyenek a foganatosított nyomozati intézkedéseknél) ezeket a személyeket nem illetik meg, hacsak a megállapodás kifejezetten másként nem rendelkezik.

- A közös nyomozócsoportok és a rájuk vonatkozó megállapodások nem állhatnak és nem állnak a nemzeti jog és kötelezettségek felett.
- Egyértelmű információkat és iránymutatásokat kell nyújtani a résztvevőknek, különösen a következőkre vonatkozóan:
 - a bizonyos kényszerítő intézkedésekhez szükséges hatóságok közötti eltérések
 - az esetleges bírósági eljárás során bizonyítékként való tényleges felhasználás feltételei
 - milyen bizonyíték használható a későbbi bírósági tárgyalás során
 - belső hierarchia.
- Harmadik felek is „résztvevői” lehetnek az „uniós” közös nyomozócsoportoknak, a „tagjai” azonban nem:
 - A résztvevők szerepét, funkcióját és feladatait egyértelműen ismertetni kell a közös nyomozócsoportra vonatkozó megállapodásban, különös tekintettel a felelősséggel kapcsolatos rendelkezésekre.
 - A résztvevők nem csak uniós szervektől/ügynökségektől – pl. Europol, Eurojust, OLAF, stb. – érkezhettek, hanem például harmadik államoktól és azok ügynökségeitől, pl. az FBI-től is.

6. Az Eurojust és az Europol részvétele

Mivel mindkét intézményt azzal a céllal hozták létre, hogy támogassa a tagállamokat a határokon átnyúló súlyos, szervezett bűncselekmények elleni küzdelemben, hatáskörükből és feladataikból következik, hogy az Eurojust és az Europol központi szerepet kap a közös nyomozócsoportokban. A kerethatározat 1. cikkének (12) bekezdésével, valamint a 2000. évi kölcsönös

jogsegélyegyezmény rendelkezéseivel összhangban az Eurojust és az Europol külön-külön és együttesen is részt vehet a közös nyomozócsoportokban. Továbbá az Europol és az Eurojust között létrejött együttműködési megállapodás 6. cikke mindkét fél számára lehetővé teszi, hogy egy vagy több tagállam felkérésére együtt részt vegyenek a közös nyomozócsoportok létrehozásában, és segítséget nyújtsanak a nemzeti igazságügyi és bűnüldöző szerveknek a közös nyomozócsoportok létrehozására irányuló előzetes megbeszélések során.

E szoros együttműködésben így mindkét szervezet rendelkezésére áll majd a közös nyomozócsoport létrehozását fontolgató, őket felkérő tagállamoknak. Különösen az előzetes felmérés és a tárgyalási szakasz során nyújthatnak mindketten segítséget a tagállamoknak jogi tanácsadás és a közös nyomozócsoportokban való korábbi részvétellel szerzett tapasztalatok révén. Ezenfelül a találkozókhoz helyszínt és tolmácsolást biztosítanak a tagállamoknak. Továbbá az információcserében és a kölcsönös jogsegély koordinálásában játszott szerepéből fakadóan az Europol és az Eurojust valószínűleg olyan helyzetben van, hogy felismeri a közös nyomozócsoport igénybevételére alkalmas ügyeket, és következésképpen felkéri a tagállamokat az ez irányú intézkedésre.

Noha nem kötelező bevonni az Eurojustot és az Europolit a közös nyomozócsoport létrehozásába és tevékenységébe, mindkettő döntő szerepet játszhat a közös nyomozócsoport hatékonyságának és műveleti kapacitásának biztosításában, valamint a nyomozás általános sikerében. Valóban, mindkét szervezet közreműködhet a közös nyomozócsoportok igazgatásában, továbbá közreműködhet és tanácsadással szolgálhat a finanszírozás elnyerésére vonatkozóan is. Az Eurojustnak a közös nyomozócsoportok finanszírozásáról szóló projektje értelmében az utazási/szállás- és a tolmácsolási/fordítási költségekre pénzügyi segítség, valamint logisztikai támogatás (berendezés kölcsönzése) áll rendelkezésre (további részletek találhatók a http://www.eurojust.europa.eu/jit_funding.htm honlapon). Továbbá, az Europol finanszírozhatja az operatív megbeszéléseket, az Eurojust pedig az egyeztető üléseket (e tekintetben lásd még az Europol és az Eurojust honlapját).

Az Eurojust nemzeti tagok, helyetteseik vagy asszisztenseik tagként részt vehetnek közös nyomozócsoportokban, amennyiben tagállamuk a felülvizsgált Eurojust-határozat⁴ 9f. cikkében előírtaknak megfelelően meghatározza, hogy részvételük a közös nyomozócsoportban „hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságként” történik. Az Europol és az OLAF tisztviselői, az Eurojust nemzeti tagjai, helyetteseik és asszisztenseik – nem hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságként eljárva – részt vehetnek közös nyomozócsoport tevékenységében, azonban nem válhatnak annak vezetőjévé vagy tagjává.

Az Europol-határozat⁵ 6. cikkével összhangban az Europol tisztviselői „támogatói minőségben” részt vehetnek közös nyomozócsoportban, azonban nem vehetnek részt kényszerítő intézkedésben.

- Kellő időben történő tanácsadás azzal kapcsolatosan, hogy az adott eset tekintetében a közös nyomozócsoport vagy a hagyományos eszközök jelentik-e a megfelelő eszközt (egyeztető ülések, párhuzamos nyomozások stb.).
- Kellő időben történő gyakorlati és jogi tanácsadás a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodással és az abba illesztendő rendelkezésekkel kapcsolatban.
- A megállapodás megtárgyalására irányuló ülések, valamint az egyeztető ülések céljára helyiségek és felszerelések biztosítása, a fordításokat és a biztonságos környezetet is beleértve.
- A közös nyomozócsoportokban szerzett tapasztalatok megosztása, valamint a határokon átnyúló nyomozások alapvető koordinációs és támogatási feladatainak az ellátása.
- Elemzési segítségnyújtás.
- Az információcsere megkönnyítése, valamint az egyéb nem részt vevő országokkal folytatott kölcsönös nemzetközi jogsegély megvalósítása.
- Az aktuálisan rendelkezésre álló finanszírozással és a berendezések kölcsönzésével, valamint az arra vonatkozó feltételekkel és eljárásokkal kapcsolatos tanácsadás/támogatás.

⁴ A 2003/659/IB tanácsi határozattal, valamint az Eurojust megerősítéséről szóló, 2008. december 16-i 2009/426/IB határozattal módosított, a bűnözés súlyos formái elleni fokozott küzdelem céljából az Eurojust létrehozásáról szóló, 2002. február 28-i 2002/187/IB tanácsi határozat.

⁵ A Tanács 2009. április 6-i határozata az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (HL L 121., 2009.5.15., 37. o.), lásd különösen az 5. cikk (1) bekezdésének d) pontját és a 6. cikket.

7. A közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodás

A 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény előírja, hogy a közös nyomozócsoportok létrehozása írásos megállapodás alapján történik. A korábbiakban kifejtettek szerint a közös nyomozócsoportok létrehozására és működtetésére vonatkozó jogi keret kiterjedt mérlegelési jogköröket biztosít, ezért a megállapodás valamennyi fél számára alapvető fontosságú.

Egyrészt az eddigi tapasztalatok azt sugallják, hogy a részletes szabályokban ajánlatos már az induláskor megállapodni, elkerülendő azt, hogy a közös nyomozócsoport működése során kelljen időigényes megbeszéléseket folytatni. Másrészt pedig emlékeztetni kell arra, hogy a nyomozási tevékenységnek és a bizonyítékok gyűjtésének gyakran gyorsan el kell kezdődnie, hogy el lehessen kerülni a megállapodásról folytatott hosszadalmas vitákat. Mivel a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke értelmében a megállapodás bármikor módosítható, helyénvaló lenne a megállapodás gyors nyélbe ütése mellett dönteni, és nem minden egyes részletről hosszadalmas megbeszéléseket folytatni. Ennek fényében e kézikönyv egyik célja annak biztosítása, hogy az illetékes hatóságoknak és a szakembereknek lehetőségük legyen az írásos megállapodásban szereplő jogszabályok valamennyi elemének megvizsgálására, közben pedig arra is, hogy rövid időn belül elkezdjék a nyomozást.

Az Európai Unió Tanácsa először a közös nyomozócsoportok létrehozásáról szóló megállapodásmintára vonatkozó ajánlást⁶ fogadta el 2003. május 8-án, majd az állásfoglalást⁷ 2010. február 26-án. Az utóbbi jelenleg használatban van, és I. függeléke tartalmazza a közös nyomozócsoportban való részvétel feltételeire vonatkozó új ajánlást, továbbá az Europolban való részvételre alkalmazandó különös rendelkezéseket. Ezen túlmenően néhány tagállam a közös nyomozócsoportokkal kapcsolatos sablontervezeteket fogadott el egymás között a megállapodási folyamat felgyorsítása érdekében.

⁶ A Tanács 2003. május 8-i ajánlása a közös nyomozócsoportok létrehozásáról szóló megállapodásmintáról (HL C 121., 2003.5.23., 1. o.).

⁷ A Tanács 2010. február 26-i állásfoglalása a közös nyomozócsoportok létrehozásáról szóló megállapodásmintáról (HL C 70., 2010.3.19.).

Továbbá, a számos országban bevált gyakorlat szerint az új megállapodásminta megemlíti – és IV. függelékében tartalmazza – az operatív cselekvési tervre vonatkozó ellenőrző listát, amely a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodástól különálló dokumentum, és amelynek célja az operatív részletek és a stratégia meghatározása, valamint a tervezés. Ezáltal módosítások esetén rugalmasságra nyílik lehetőség, továbbá csökkenhet a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló, alapul szolgáló megállapodás terjedelme és részletessége.

A megállapodásminta e kézikönyv 2. mellékletét képezi. Hangsúlyozandó, hogy az Eurojust és az Europol is bármikor készen áll segítséget nyújtani a tagállamok számára megállapodásaik megszövegezéséhez.

- A közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodás egyes joghatóságok alatt nyilvánosságra hozatali eljáráshoz köthető. Ennélfogva tekintettel kell lenni az alábbiakra:
 - a közös nyomozócsoport céljának meghatározása, a még másik nyomozás tárgyát képező többi lehetséges gyanúsított személyével kapcsolatos részletek felfedését elkerülendő,
 - a nyomozócsoport tagjainak személyazonossága, amely külön mellékletbe foglalható vagy külön elküldhető, lehetőség szerint kihagyva például a fedett ügynökök, a szakértők stb. személyazonosságának felfedésére vonatkozó kötelezettséget.
- A megállapodásnak alapvető rendelkezéseket és egyértelmű fogalommeghatározásokat kell tartalmaznia a tagok és a résztvevők szerepkörére vonatkozóan.
- A megállapodás megtárgyalása során helyénvaló szem előtt tartani a közös nyomozócsoport fő célkitűzését, valamint a jogi eljárás, a bizonyítási szabályok és az egyes kényszerítő intézkedésekhez szükséges hatáskör tekintetében fennálló különbségeket.
- Mivel minden egyes nyomozócsoport egyedi, előfordulhat, hogy a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodásminta nem felel meg valamennyi körülménynek; mindazonáltal hasznos iránymutatást nyújt arra vonatkozóan, hogy a megállapodásoknak mely kérdésekre kellene kiterjedniük.

8. Összegzés

A közös nyomozócsoportok a határokon átnyúló bűncselekményekben folytatott nyomozásokat segítő, valamint a kölcsönös bizalomépítést előmozdító rugalmas eszközt jelentenek. A közös nyomozócsoportok legfőbb célján túlmenően, hogy tudniillik növeljék a tagállamok hatékonyságát a nemzetközi súlyos bűnözéssel és a szervezett bűnözéssel kapcsolatos nyomozások során, a csoportok résztvevői számára számos más egyértelmű előny származhat. Azon országok, amelyek már részt vettek egy közös nyomozócsoport munkájában, gyakran magukévá teszik a koncepciót, és arról a szándékukról tettek bizonyosságot, hogy használnák a közös nyomozócsoportokat a határokon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos nyomozásokban és a bűnözés elleni közdelemben

A közös nyomozócsoportok talán nem minden esetben jelentik a legmegfelelőbb eszközt a határokon átnyúló nyomozások tekintetében, de a szakembereknek tisztában kell lenniük a közös nyomozócsoportok jelentette számottevő előnyökkel, és képesnek kell lenniük arra, hogy megalapozott döntést hozzanak az alkalmazásukról.

További információkért, vegye fel a kapcsolatot nemzeti Eurojust- / Europol-hivatalával, vagy keresse fel a közös nyomozócsoportok weboldalát, amely az Europol (www.europol.europa.eu) és az Eurojust (www.eurojust.europa.eu) internetes oldaláról egyaránt elérhető.

A közös nyomozócsoportokra vonatkozó nemzeti jogszabályok

Ausztria

Az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésről szóló szövetségi törvény (Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union) 60–62. és 76–77. cikke.

Belgium

A kölcsönös nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló és a büntetőeljárás törvény 90. cikkét módosító, 2004. december 9-i törvény 8–10. cikke.

Bulgária

A büntetőeljárás törvény 476. cikkének (3) bekezdése és a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke.

Ciprus

A közös nyomozásokról szóló, 2004. évi 244 (I)/2004. sz. törvény.

Cseh Köztársaság

A büntetőeljárás törvény 442–443. szakasza (az 539/2004. sz. Coll. törvény által módosított 141/1961. sz. Coll. törvény).

Dánia

Nem tartotta szükségesnek a konkrét rendelkezéseken keresztül történő végrehajtást. Erre már sor került a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezményt végrehajtó tervezet magyarázó feljegyzésében.

Észtország

A büntetőeljárás törvény 3. részének (kölsönös bñnygi jogsegély) 471. szakasza.

Finnország

Az 1313/2002. sz. finn törvény 8. szakasza.

Franciaország

A 2004. március 9-én életbe léptetett törvény 17. cikke, amely a büntetőeljárás törvényt két új cikkel egészíti ki, nevezetesen a 695 – 2. és 695 – 3., valamint a D15-1-4. cikkel.

Németország

A kölsönös nemzetközi bñnygi jogsegélyről szóló törvény (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen, IRG) 93. cikke, valamint a 2000. évi kölsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke.

Görögország

Görögország még nem erősítette meg a 2000. évi kölsönös jogsegélyegyezményt. Mindazonáltal a 3663/2008. sz. törvény 13–24. cikke átülteti a közös nyomozócsoportokról szóló kerethatározatot.

Magyarország

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bñnygi együttműködésről szóló, 2003. évi CXXX. törvény 55–59. és 36–49. cikke.

A bñnyldözö szervek nemzetközi együttműködéséről szóló, 2002. évi LIV. törvény 20–24. cikke.

Írország

A 2004. évi büntető igazságszolgáltatási törvény. A törvény módosítja a Garda Síochánáról szóló 1989. évi törvény 3. és 4. szakaszát. Hatályon kívül helyezi az Europolról szóló 1997. évi törvény 5. szakaszát.

Olaszország

Olaszország még nem hajtotta végre a közös nyomozócsoportokról szóló 2002/465/IB kerethatározatot, és a 2000. évi kölsönös jogsegélyegyezményt sem erősítette meg.

Lettország

A lett büntetőeljárás törvény 830–838. cikke.

Litvánia

A büntetőeljárás törvény 171. cikkének (3) bekezdése, valamint a közös nemzetközi nyomozócsoportok létrehozására és működésére vonatkozó, a Litván Köztársaság Legfőbb Ügyészének 2004. december 21-i határozatában jóváhagyott ajánlások (a 186 – 6963 sz. alatt kihirdetve).

Luxemburg

A közös nyomozócsoportokról szóló, 2006. március 21-i törvény (Hivatalos Közlöny, O 57., 2006.3.31.).

Málta

A máltai büntető törvénykönyv 435E. cikkének (5) bekezdése (a büntető törvénykönyvhöz hozzáadta: a IX.2003.128. sz. törvény; módosította: a III.2004.77. sz. törvény), ezenkívül a büntető törvénykönyv 628A. és 628B. szakasza is hivatkozik a kölcsönös bűnügyi jogsegélyre (hozzáadta: a IX.2003.128. sz. törvény).

Hollandia

A büntetőeljárás törvény 552qa–552qe. cikke.

Norvégia

Norvégia közös nyomozócsoportokban való részvételét nem szabályozza konkrét törvény. Norvégia végre fogja hajtani a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezményt, így annak 13. cikkét is. A végrehajtásra/megerősítésre valószínűleg 2012-ban vagy 2013-ban kerül majd sor. Mindazonáltal a norvég jogszabályok értelmében elvben nincs hivatalos akadálya annak, hogy Norvégia felkérés esetén közös nyomozócsoportban vegyen részt.

Lengyelország

A lengyel büntetőeljárás törvény 589b., 589c., 589d., 589e. és 589f. cikke.

Portugália

A 48/2003. sz. törvény (kölcsonös bünügyi jogsegély). A kölcsonös bünügyi jogsegélyről szóló fejezet (I. fejezet) a bñntetőügyekben folytatott nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló törvény (a 144/1999. sz. törvény) részét képezi. A 48/2003. sz. törvény új cikkekkel (145A. és 145B. cikk) egészíti ki ezt a fejezetet. Továbbá a 148/2003. sz. törvény 145. cikke is hivatkozik a közös nyomozócsoporthokra.

Románia

A bñntetőügyekben folytatott nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló, a 224/2006. sz. törvény által módosított 302/2004. sz. törvény 169. cikke; a bñnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvét megerősítő 368/2004. sz. törvény mellékletének 20. cikke.

Szlovákia

A bñntetőeljárás törvény (a 301/2005. sz. törvény) 10. paragrafusának 9. pontja, valamint a bñntető törvénykönyv (a 300/2005. sz. törvény) 128. paragrafusának 1. pontja.

A bñntetőeljárás törvény (a 301/2005. sz. törvény) 10. paragrafusának 9. pontja a közös nyomozócsoporthokkal kapcsolatos szabályokat részletezi (pl. azt, hogy a közös nyomozócsoporth tagjai rendőrnök minősülnek, hogy ki a közös nyomozócsoporth vezetője, valamint hogy milyen esetben lehet közös nyomozócsoporthot felállítani stb.).

A bñntető törvénykönyv (a 300/2005. sz. törvény) 128. paragrafusának 1. pontja meghatározza, hogy ki minősül állami szervnek (többek között a közös nyomozócsoporth tagjai, mivel ők rendőrnök minősülnek).

Szlovénia

A bñntetőeljárás törvény 160b. cikke.

Spanyolország

Az európai uniós keretek között működő közös nyomozócsoporthokról szóló, 2003. május 21-i 11/2003. sz. törvény, valamint a Spanyolországban működő közös nyomozócsoporthok tagjainak bñntetőjogi felelősségére vonatkozó rendszerről szóló, 2003. május 21-i 3/2003. sz. alaptörvény.

Svédország

A bűnügyi nyomozások területén folytatott nemzetközi együttműködés bizonyos formáiról szóló törvény 1. és 2–9. szakasza, valamint a bűnügyi nyomozások területén folytatott nemzetközi együttműködés bizonyos formáiról szóló rendelet.

Egyesült Királyság

A tanácsi kerethatározat és/vagy a 2000. évi kölcsönös jogsegélyegyezmény 13. cikke, valamint a rendőrség reformjáról szóló 2002. évi törvény 103. és 104. szakasza, továbbá a büntetőügyekben folytatott nemzetközi együttműködésről szóló 2003. évi törvény 16. szakasza.

MEGÁLLAPODÁSMINTA A KÖZÖS NYOMOZÓCSOPORTOK LÉTREHOZÁSÁRÓL

Az Európai Unió tagállamai közötti 2000. május 29-i kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény⁸ (a továbbiakban: az egyezmény) 13. cikkével és a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározattal⁹ (a továbbiakban: a kerethatározat) összhangban

1. A megállapodás felei

Az alábbi felek megállapodást kötöttek közös nyomozócsoport létrehozásáról:

1. (A megállapodásban részt vevő első illetékes tagállami hatóság/közigazgatási szerv neve)

és

2. (A megállapodásban részt vevő második illetékes tagállami hatóság/közigazgatási szerv neve)

⁸ HL C 197., 2000.7.12., 3. o.

⁹ HL L 162., 2002.6.20., 1. o.

3. (A megállapodásban részt vevő utolsó illetékes tagállami hatóság/közigazgatási szerv neve)

A megállapodás részes felei közös megegyezéssel úgy határozhatnak, hogy más tagállamok hatóságait/közigazgatási szerveit is felkérlik a megállapodásban való részvételre. A harmadik országokkal, a Szerződések keretében elfogadott rendelkezések értelmében illetékes szervekkel, valamint a közös nyomozócsoport tevékenységeiben részt vevő nemzetközi szervekkel történő esetleges megállapodások tekintetében lásd az I. függelékét.

2. A közös nyomozócsoport célja

A megállapodás a közös nyomozócsoport alábbi célból való létrehozására terjed ki:

A közös nyomozócsoport konkrét céljának leírása. E leírásnak tartalmaznia kell a vizsgálat alatt álló bűncselekmény(ek) körülményeit (dátumát, helyét és jellegét).

A felek közös megegyezéssel újradefiniálhatják a közös nyomozócsoport konkrét célját.

3. Megközelítés

A megállapodás részes felei megállapodhatnak egy operatív cselekvési tervről, amely tartalmazza a közös nyomozócsoport céljának elérésére vonatkozó iránymutatásokat.¹⁰

¹⁰ A vonatkozó nemzeti jogszabályokra és e megállapodás nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos követelményekre figyelemmel, az operatív cselekvési terv szerepelhet a nyomozócsoportról szóló megállapodás részeként vagy a megállapodás függelékeként, vagy kezelhető különálló bizalmas dokumentumként. Az illetékes hatóságoknak valamennyi esetben ismerniük kell az operatív cselekvési terv tartalmát. Az operatív cselekvési tervnek olyan rugalmas dokumentumnak kell lennie, amely a közös stratégiára és a nyomozócsoportok 2. cikkben meghatározott célja elérésének módjára vonatkozó gyakorlati megállapodásokat tartalmaz, beleértve olyan gyakorlati megállapodásokat is, amelyekre egyébként ez a megállapodás nem terjed ki. Az operatív cselekvési terv lehetséges tartalmával kapcsolatos pontokra vonatkozó ellenőrző lista található a megállapodásminta IV. függelékében.

4. A megállapodás időtartama

Az egyezmény 13. cikkének (1) bekezdésével és a kerethatározat 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban a közös nyomozócsoportokat meghatározott időtartamra hozzák létre. E megállapodás értelmében ez a közös nyomozócsoport a következő időszak alatt folytathatja tevékenységét:

a tevékenység kezdete:

[dátum]

a tevékenység vége:

[dátum]

E megállapodás érvényességi ideje a felek közös megegyezésével a megállapodásmintához csatolt II. függelékben foglalt formában meghosszabbítható.

5. A közös nyomozócsoport tevékenységének színhelyül szolgáló tagállam(ok)

A közös nyomozócsoport az alábbi tagállamban vagy tagállamokban folytat tevékenységet.

[Azon tagállam vagy tagállamok megnevezése, amelyben vagy amelyekben a közös nyomozócsoport a tervek szerint tevékenységét folytatni fogja.]

Az egyezmény 13. cikke (3) bekezdésének b) pontjával, valamint a kerethatározat 1. cikke (3) bekezdésének b) pontjával összhangban a közös nyomozócsoport a tevékenységét annak a tagállamnak a joga szerint végzi, amelyben az adott időpontban tevékenykedik. Ha a közös nyomozócsoport tevékenységeinek központi színhelyét egy másik tagállam területére helyezi át, akkor ennek a tagállamnak a jogát kell alkalmazni.

6. A közös nyomozócsoport vezetője/vezetői¹¹

A felek a csoport tevékenységének helye szerinti tagállam(ok) illetékes hatóságait képviselő alábbi személyt jelölték ki a csoport vezetőjének, akinek az irányítása alatt a csoport tagjai a vezető állampolgársága szerinti tagállamban feladataikat végzik:

Tagállam	Kirendelő szerv [a szerv neve]	Név	Rendfokozat és küldő intézmény (rendőrség vagy igazságügyi vagy egyéb illetékes hatóság)
-	-	-	-
-	-	-	-

Ha akadályoztatottság miatt a fent említett személyek bármelyike nem tudja ellátni a feladatait, az őt helyettesítő személyt haladéktalanul és a felek kölcsönös beleegyezésével a megállapodáshoz csatolt függelékben jelölik meg. Sürgős esetekben elegendő, ha a közös nyomozócsoport részes felei levélben küldenek értesítést a helyettesítésről. Az értesítést a későbbiekben meg kell erősíteni a megállapodáshoz csatolt függelékben.

¹¹ A kerethatározat 1. cikke (3) bekezdésének a) pontja alkalmazandó, azaz a csoport vezetője azon tagállam büntügyi nyomozásban részt vevő illetékes hatóságának a képviselője, amely tagállamban a csoport tevékenykedik.

7. A közös nyomozócsoport tagjai

A 6. cikkben említett személyek¹² mellett a következő személyek is a közös nyomozócsoport tagjai:

Tagállam	Kirendelő szerv [a szerv neve]	Név / azonosító szám (1)	Rendfokozat és küldő intézmény (rendőrség vagy igazságügyi vagy egyéb illetékes hatóság)	Szerep
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

(1) Amennyiben kellően indokolt a közös nyomozócsoport egy vagy több tagja személyazonosságának védelme – például fedett nyomozások vagy terrorizmussal kapcsolatos, a lehető legnagyobb biztonságot megkövetelő esetekben – e személyekhez azonosító számot kell rendelni, amennyiben ez a megállapodásban részt vevő tagállam nemzeti jogszabályaival összeegyeztethető. Az azonosító számokat egy bizalmas dokumentum kell, hogy tartalmazza. Amennyiben nem lehetséges azonosító számot rendelni az érintett személyekhez, úgy személyazonosságukat megegyezés útján tartalmazhatja egy, a megállapodáshoz csatolt, az abban részt vevő valamennyi fél számára hozzáférhető bizalmas dokumentum is.

¹² A közös nyomozócsoport tagjai lehetnek az igazságügyi, a rendőri vagy egyéb illetékes hatóságok nyomozati tevékenységet folytató képviselői. E címszó alatt tagjai lehetnek még az Eurojust tagjai, amennyiben a bűnözés súlyos formái elleni fokozott küzdelem céljából az Eurojust létrehozásáról szóló, 2002. február 28-i 2002/187/IB tanácsi határozat 9. cikkében említett illetékes nemzeti hatóságként járnak el. Ezek az Eurojust nemzeti tagjai, helyetteseik és asszisztenseik, valamint olyan egyéb személyek, akik nemzeti jogszabályaiknak megfelelően szintén a nemzeti hivatal tagjai, például kirendelt nemzeti szakértők.

A rendőri hatóságok a tagállamok Europol nemzeti egységeinek tagjait is magukban foglalhatják. E nemzeti egységek székhelye a tagállamokban van, és ezen egységek nemzeti rendőri hatóságnak minősülnek. A tagállamoknak az Europolnál tevékenykedő összekötő tisztviselői továbbra is felléphetnek nemzeti rendőri hatóságként.

Ha akadályoztatottság miatt a fent említett személyek bármelyike nem tudja ellátni a feladatait, az őt helyettesítő személyt haladéktalanul kijelölik az e megállapodáshoz csatolt függelékben vagy a közös nyomozócsoport illetékes vezetője által küldendő írásbeli értesítésben.

8. A közös nyomozócsoport résztvevői

A közös nyomozócsoport résztvevőiről¹³ szóló rendelkezések e megállapodás vonatkozó függelékében találhatók.

9. Bizonyításfelvétel

A felek megbízzák a közös nyomozócsoport vezetőjét, illetve a csoport egy vagy több tagját a bizonyítékok megszerzésével kapcsolatos tanácsadás feladatával. A bizonyításfelvételi tanácsadó szerepe magában foglalja a bizonyításfelvétel során figyelembe veendő szempontokkal és eljárásokkal kapcsolatban a közös nyomozócsoport tagjai részére történő iránymutatást. Az említett feladatot ellátó személy(eke)t itt kell jelezni.

A felek az operatív cselekvési tervben tájékoztathatják egymást arról, ha a közös nyomozócsoport tagjai tanúvallomást tesznek.

10. A megállapodás általános feltételei

Általánosságban az egyezmény 13. cikkében és a kerethatározatban meghatározott feltételeket kell alkalmazni a közös nyomozócsoport tevékenységi helye szerinti egyes tagállamok által végrehajtott formában.

11. A megállapodás módosításai

E megállapodás módosításait, amelyek a teljesség igénye nélkül a következők:

a) a közös nyomozócsoport új tagjainak felvétele;

¹³ A közös nyomozócsoport résztvevőit – az e mintamegállapodás I. függeléke alapján a megállapodás részes feleiként – harmadik országok, az Eurojust, az Europol, a Bizottság (OLAF), a Szerződések keretében elfogadott rendelkezések értelmében illetékes szervek és a közös nyomozócsoport tevékenységeiben részt vevő nemzetközi szervezetek jelölik ki.

b) az e megállapodás 2. cikkében meghatározott cél módosítása;

c) a jelenlegi cikkek kiegészítése vagy módosítása;

a mintamegállapodás III. függelékében foglalt formában és a felek aláírásával kell csatolni az eredeti változathoz.

12. Belső értékelés

A közös nyomozócsoportok vezetői legalább félévente értékelik a közös nyomozócsoport általános célja tekintetében elért előrehaladást, meghatározzák és kezelik az így megállapított problémákat.

A közös nyomozócsoport működésének végeztével a felek adott esetben ülést hívhatnak össze, hogy értékeljék a közös nyomozócsoport teljesítményét.

A közös nyomozócsoport jelentést készíthet a műveletről, amely bemutathatja az operatív cselekvési terv végrehajtását és az elért eredményeket.

13. A megállapodás különös rendelkezései (annak érdekében, hogy a megállapodás ne legyen túl nehézkes, a 13.1–13.11 pontok némelyikét vagy mindegyikét az operatív cselekvési terv tartalmazhatja).

E megállapodás keretében az alábbi különös rendelkezések alkalmazhatók (megjegyzendő, hogy ezen szempontok némelyikét az egyezmény és a kerethatározat is szabályozza):

(Adott esetben beillesztendő. Az alábbi alfejezetek arra szolgálnak, hogy kiemeljék azon lehetséges területeket, amelyek esetében részletes leírásra van szükség.)

13.1. Azon feltételek, amelyek mellett a közös nyomozócsoportba kirendelt tagok kizárhatók a nyomozati intézkedésekből.

13.2. Azon különös feltételek, amelyek mellett a kirendelt tagok a tevékenység helye szerinti tagállamban nyomozást folytathatnak.

13.3. Azon különös feltételek, amelyek mellett a közös nyomozócsoportba kirendelt tagok a csoport által kért intézkedések meghozatalára kérhetik fel saját nemzeti hatóságait, anélkül, hogy ehhez hivatalos megkeresés benyújtására lenne szükség.

13.4. Azon feltételek, amelyek mellett a kirendelt tagok megoszthatják a kirendelő hatóságoktól származó információkat.

13.5. A médiával kapcsolatos rendelkezések, különösen a sajtóközlemények közzétételét és a hivatalos tájékoztatókat megelőző konzultációk szükségességéről.

13.6. Az e megállapodás bizalmasságával kapcsolatos rendelkezések.

13.7. Meg kell határozni a kapcsolattartás során használandó nyelvet.

13.8. A kiadásokkal kapcsolatos különös rendelkezések:

13.8.1. a közös nyomozócsoportba kirendelt tagok biztosításával kapcsolatos rendelkezések;

13.8.2. a fordítással / tolmácsolással / a telefonbeszélgetések lehallgatásával stb. összefüggő kiadásokkal kapcsolatos rendelkezések;

13.8.3. például a kapott dokumentumoknak a közös nyomozócsoport más tagjai nyelvére, valamint a kapcsolattartás hivatalos nyelvére (ha a dokumentum nyelve ettől eltérő) történő lefordításával kapcsolatos rendelkezések, mivel a fordítás jelentős (szükségtelen) költségekkel járhat;

13.8.4. lefoglalt javakból származó költségekkel és bevételekkel kapcsolatos rendelkezések;

13.9. Azon feltételek, amelyek mellett megadható az egyezmény és más megállapodások alapján igényelt segítség.

13.10. Különleges adatvédelmi szabályok.

13.10.a. A már meglévő és/vagy a közös nyomozócsoport működése során szerzett információ bizalmas jellege és felhasználása.

13.11. Azon feltételek, amelyek mellett a kirendelt tagok fegyvert viselhetnek/használhatnak.

Kelt [az aláírás helye], [dátum]

(valamennyi fél aláírása)

**A KÖZÖS NYOMOZÓCSOPORTOK LÉTREHOZÁSÁRÓL SZÓLÓ
MEGÁLLAPODÁSMINTÁHOZ**

A közös nyomozócsoport résztvevői

Megállapodás az Europolal/Eurojusttal/Bizottsággal (OLAF), a Szerződések keretében elfogadott rendelkezések értelmében illetékes szervekkel, az egyéb nemzetközi szervekkel, illetve a harmadik országokkal

1. A megállapodás részes felei

A megállapodás első olyan részes felének a neve, amely nem tagállam

A megállapodás utolsó olyan részes felének a neve, amely nem tagállam (ha egynél több van)

és

A megállapodásban részt vevő első illetékes tagállami hatóság/közigazgatási szerv neve

és

A megállapodásban részt vevő második illetékes tagállami hatóság/közigazgatási szerv neve

(... és ...)

megállapodott arról, hogy *(a megállapodás azon részes feleinek a neve, melyek nem tagállamok)* részéről az alábbi személyek vesznek részt a ...-n *(azon megállapodás dátuma és helye, amelyhez e függelék csatolták)* kelt megállapodással létrehozott közös nyomozócsoportban.

2. A közös nyomozócsoport résztvevői

A közös nyomozócsoport résztvevői az alábbi személyek:

Állam/szervezet	Kirendelő szerv (a szerv neve)	Név	Rendfokozat és küldő intézmény	Szerep
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

... tagállam úgy határozott, hogy az Eurojustban részt vevő nemzeti tagjai illetékes nemzeti hatóságként részt vesznek a közös nyomozócsoportban¹⁴.

¹⁴ E bekezdést törölni kell, ha nem alkalmazandó.

Ha akadályoztatottság miatt a fent említett személyek bármelyike nem tudja ellátni a feladatait, az őt helyettesítő személyt az e megállapodáshoz csatolt függelékben jelölik meg. Sürgős esetekben elegendő, ha a fél levélben küld értesítést a helyettesítéséről. Az értesítést a későbbiekben meg kell erősíteni a megállapodáshoz csatolt függelékben.

3. Különös rendelkezések

A fent említett személyek részvételére az alábbi feltételek vonatkoznak, és e részvételre kizárólag a következő célból kerül sor:

3.1. *A megállapodás első olyan részes fele, amely nem tagállam*

3.1.1. A részvétel célja

3.1.2. Átruházott jogok (amennyiben vannak)

3.1.3. A költségekkel kapcsolatos rendelkezések

3.1.4. A részvétel céljának elérésével kapcsolatos vagy azt lehetővé tevő különös rendelkezések

3.1.5. Egyéb különös rendelkezések vagy feltételek¹⁵

3.1.6. Különleges adatvédelmi szabályok.

¹⁵ Például alap vagy alkalmazandó jogi keretekre történő utalás stb.

3.2. *A megállapodás második olyan részes fele, amely nem tagállam (ha van)*

3.2.1. ...

4. Az Europol részvételére vonatkozó különös rendelkezések¹⁶

4.1. A részvételre vonatkozó alapelvek

4.1.1. A közös nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet az Europol-határozattal és a csoport működésének helyéül szolgáló tagállam nemzeti jogával összhangban támogatja a csoport tagjait.

4.1.2. A közös nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet a megállapodás [...] pontjában meghatározott csoportvezető(k) irányítása alatt dolgozik, és segítséget nyújt a közös nyomozócsoportnak a csoportvezető(k) által meghatározott céljai eléréséhez.

4.1.3. Az Europol-személyzet tagjainak jogában áll megtagadni az olyan feladatok elvégzését, amelyek véleményük szerint megsértenék az Europol-határozatban foglalt kötelezettségeiket. Ez esetben a nyomozócsoportnak az Europolhoz tartozó tagja értesíti az igazgatót vagy annak képviselőjét. Az Europol konzultációt folytat a csoportvezetővel (csoportvezetőkkel) a célból, hogy mindkét fél számára kielégítő megoldást találjanak.

4.1.4. A nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet nem vehet részt kényszerítő intézkedések meghozatalában. Mindazonáltal, a nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet a csoportvezető(k) irányítása alatt jelen lehet a nyomozócsoport operatív tevékenységei során annak érdekében, hogy helyszíni tanácsadást és segítséget nyújtson a nyomozócsoport kényszerítő intézkedéseket végrehajtó tagjainak, feltéve, hogy nemzeti szinten ez nem ütközik korlátokba ott, ahol a nyomozócsoport működik.

¹⁶ Csak akkor kell a szövegbe foglalni, ha az Europol is részt vesz a közös nyomozócsoportban. E szabályokat az Europol igazgatótanácsa 2009. július 9-én (3710-426r6), a közös nyomozócsoportokról szóló megállapodásmintát pedig 2009. november 18-án fogadta el (2610-74r2) az Europol-határozat 6. cikke (2) bekezdésének megfelelően. Naprakész információ az Europol honlapján található: <http://www.europol.europa.eu/>

4.1.5. Az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv¹⁷ 11. cikkének a) pontja nem alkalmazandó a közös nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzetre.

4.1.6. A közös nyomozócsoport műveletei során az Europol személyzetének tagjai a sérelmükre vagy általuk elkövetett bűncselekmények tekintetében a műveletek végrehajtásának helye szerinti tagállam hasonló feladatokat ellátó személyekre alkalmazandó nemzeti jogának hatálya alá tartoznak.

4.2. A segítségnyújtás típusa

4.2.1. A nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet kérés vagy igény esetén az Europol támogatási szolgálatainak teljes körét nyújtja az Europolról szóló tanácsi határozattal összhangban. Ez magában foglalja többek között az operatív és stratégiai elemzési támogatást, különösen az elemzési célú munkafájlok révén (a munkafájl(ok) és kapcsolódó projektek neve(i)).

Ha szükséges, és ha a csoportvezető(k) kéri(k), az Europol – amennyiben módjában áll és az Europol biztonsági előírásait betartva – egy Europol "mobil iroda" telepítésével vagy más technikai felszereléssel támogathatja a közös nyomozócsoportot.

4.2.2. A közös nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzet valamennyi tevékenységben segítséget nyújthat, különösen azáltal, hogy – a csoportvezető(k) kérésére – kommunikációs fórumot, stratégiai, technikai és igazságügyi támogatást, valamint taktikai és operatív szakismereteket és tanácsot nyújt a közös nyomozócsoport tagjainak.

4.2.3. Az Europol a csoportvezető(k) kérésére, jogi keretén belül elősegíti a közös nyomozócsoport részes felei és a nem részes államok, uniós szervek és nemzetközi szervezetek közötti biztonságos információcserét.

¹⁷ Jegyzőkönyv az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről (egységes szerkezetbe foglalt változat), (HL C 115., 2008.5.9., 266. o.).

4.3. Hozzáférés az Europol információfeldolgozó rendszereihez

4.3.1. A közös nyomozócsoportban részt vevő Europol-személyzetnek hozzáféréssel kell rendelkeznie az Europolnak az Europol-határozat 10. cikkében említett információfeldolgozó rendszereihez. E hozzáférésnek tiszteletben kell tartania az Europol-határozat rendelkezéseit, valamint a közös nyomozócsoportban való részvétel időtartama alatt érvényes biztonsági és adatvédelmi előírásokat.

4.3.2. Az Europol személyzete közvetlen kapcsolatot tarthat a közös nyomozócsoport tagjaival, és – az Europol-határozattal összhangban – az Europol-határozat 10. cikkében említett információfeldolgozó rendszerek bármelyikéből származó információkat szolgáltatathat a közös nyomozócsoport tagjai és kirendelt tagjai számára. Az ezen információk használatára vonatkozó feltételeket és korlátozásokat tiszteletben kell tartani.

4.3.3. Az Europol személyzetének tagja által a közös nyomozócsoport résztvevőjeként megszerzett információ – az információt szolgáltató tagállam egyetértésével és felelőssége mellett – az Europol-határozat 10. cikkében említett információfeldolgozó-rendszerek bármelyikébe bevihető az Europol-határozatban megállapított feltételekkel.

4.4. Költségek és felszerelés

4.4.1. A nyomozati intézkedés helye szerinti tagállam felelős a feladatok elvégzéséhez szükséges technikai felszerelés (irodahelyiségek, távközlés stb.) biztosításáért, és viseli a felmerülő költségeket. Ugyanezen tagállam biztosítja az irodai kommunikációs és az adatok (kódolt) cseréjéhez szükséges más műszaki eszközöket. A költségeket e tagállam fedezi.

4.4.2. Az Europol fedezi az Europol-személyzetnek a közös nyomozócsoportban való részvétele miatt felmerült költségeket, különösen a személyzet biztosításával és fizetésével, valamint a szállással és az utazással kapcsolatos költségeket. Az Europol viseli továbbá a fenti 4.1. és 4.2. pontban említett speciális felszerelés költségeit.

dátum/aláírások¹⁸

¹⁸ Az e megállapodás részes feleinek aláírása.

A KÖZÖS NYOMOZÓCSOPORTOK LÉTREHOZÁSÁRÓL SZÓLÓ MEGÁLLAPODÁSMINTÁHOZ

Megállapodás a közös nyomozócsoport tevékenységének meghosszabbításáról

Az Európai Unió tagállamai közötti, 2000. május 29-i kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény¹⁹ 13. cikkének (1) bekezdésével és a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat²⁰ 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban:

A felek megállapodtak a(z) [dátum]-án/én [az aláírás helyszíne]-ban/ben kelt megállapodás által létrehozott közös nyomozócsoport tevékenységének meghosszabbításáról, amely megállapodás egy példányát csatolták e megállapodáshoz.

A felek úgy vélik, hogy a közös nyomozócsoport tevékenységét létrehozásának időtartamán [az időszak lejártának dátuma] túl meg kell hosszabbítani, mivel még nem érte el a(z) [a közös nyomozócsoport céljáról szóló cikk száma] cikkben megállapított célját.

Mindegyik fél körültekintően megvizsgálta a közös nyomozócsoport tevékenységének meghosszabbítását megkövetelő körülményeket. A közös nyomozócsoport tevékenységének meghosszabbítása alapvető fontosságú azon cél elérése tekintetében, amelynek érdekében a közös nyomozócsoportot létrehozták.

Ennek megfelelően a közös nyomozócsoport [az új időszak lejártának dátuma]-ig folytatja tevékenységét. A fenti időszak a felek kölcsönös megállapodásával ismételtlen meghosszabbítható.

dátum/aláírás

¹⁹ HL C 197., 2000.7.12., 3. o.

²⁰ HL L 162., 2002.6.20., 1. o.

A KÖZÖS NYOMOZÓCSOPORTOK LÉTREHOZÁSÁRÓL SZÓLÓ MEGÁLLAPODÁSMINTÁHOZ

A közös nyomozócsoport működésének időtartamától eltérő változtatások javasolt megfogalmazása

A közös nyomozócsoportok létrehozásának alapjául szolgáló, az Európai Unió tagállamai közötti, 2000. május 29-i kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény²¹ 13. cikkének (1) bekezdésével és a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat²² 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban:

A felek megállapodtak a(z) [*dátum*]-án/én [*az aláírás helyszíne*]-ban/ben kelt, a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló írásos megállapodás módosításáról, amely módosítás egy példányát csatolták e megállapodáshoz.

Az aláírók megállapodtak arról, hogy a fenti megállapodást a következőképpen kell módosítani:

1. (... módosítás)
2. (... módosítás)

Mindegyik fél körültekintően megvizsgálta a közös nyomozócsoportokról szóló megállapodás módosítását megkövetelő körülményeket. A közös nyomozócsoportokról szóló megállapodás módosítása(i) alapvető fontosságúak azon cél elérése tekintetében, amelynek érdekében a közös nyomozócsoportot létrehozták.

dátum/aláírás

²¹ HL C 197., 2000.7.12., 3. o.

²² HL L 162., 2002.6.20., 1. o.

Javasolt ellenőrző lista az operatív cselekvési tervhez ²³

A felek az alábbiakra térhetnek ki:

Bevezetés – a közös nyomozócsoport céljának leírása. Rendszerint elég a megállapodásban az „a közös nyomozócsoport célja” részben szereplő szöveg.

Operatív eljárás – azon helyszín(ek) meghatározása, ahol a közös nyomozócsoport várhatóan tevékenykedni fog, a csoport irányításának és a nyomozás lefolytatásának leírása, figyelembe véve a nemzeti jogszabályokat, iránymutatásokat és eljárásokat.

A közös nyomozócsoport tagjainak és/vagy résztvevőinek szerepe – a közös nyomozócsoport egyes tagjai és/vagy résztvevői (EU-tagállamok, Europol, Eurojust, OLAF) különböző operatív szerepének és feladatainak leírása, ha az nem szerepel a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodásban.

Különleges vagy különös végrehajtandó intézkedések – a különleges intézkedéseket vagy eljárást igénylő nyomozati tevékenység meghatározása és leírása, pl. kiskorú gyanúsított, sértett, veszélyes/ellenséges munkakörnyezet.

Műveletek és nyomozati jogkörök – a nyomozás során használt különleges operatív/nyomozati technikák (pl. behatoló jellegű megfigyelés, informátorok, fedett ügynökök, lehallgatás stb.) és a vonatkozó jogszabályok/eljárások leírása.

²³ Az operatív cselekvési terv „élő” dokumentumként a közös nyomozócsoporttal kapcsolatos gyakorlati kérdésekre terjed ki, és összhangban kell lennie a közös nyomozócsoport létrehozásáról szóló megállapodás 13. pontjával (Különös rendelkezések). A 13. pont néhány eleme az operatív cselekvési tervben is elhelyezhető.

Információcsere és kommunikáció – az információcsere módjának és a kommunikációs eljárásoknak a leírása, valamint az illetékes partner vagy ügynökség, pl. Europol, Eurojust, OLAF, SECI, Interpol kijelölése; szükséges lehet megállapodni a kommunikáció nyelvéről; meg kell fontolni az Europol biztonsági kommunikációs eszközének (SIENA) és az elemzési célú munkafájloknak az érzékeny információk tárolására szolgáló biztonságos környezetet nyújtó eszközként való használatát.

A bűnüldözési operatív információk értékelése és kapcsolódó feladatok – a bűnüldözési operatív információk összegyűjtési folyamatának leírása és az ilyen információk gyarapítása, valamint a vonatkozó iránymutatások kidolgozása.

Pénzügyi nyomozások – fontolóra venni a „pénzcsatornák” felderítésének szükségességét.

Bizonyítékgyűjtés – az adott joghatóság(ok) szerint figyelembe veendő jogszabályok, iránymutatások, eljárások stb. meghatározása, ideértve az illetékes hatóságokat/személyeket, valamint a bizonyíték lefordítására vonatkozó követelményeket is.

Büntetőeljárás alá vonás – az illetékes hatóság meghatározása minden országban/joghatóságban, valamint a büntetőeljárás alá vonást elrendelő határozatokra – és többek közt az Eurojust e tekintetben betöltött szerepére – vonatkozó iránymutatások feltüntetése.

Tanúskodás – a közös nyomozócsoport tagjai általi vallomástétel szükségességének valószínűsége és az ezzel kapcsolatos eljárások meghatározása az egyes joghatóságok tekintetében.

Nyilvánosságra hozatal – az összes olyan joghatóság vonatkozó szabályainak és eljárásainak leírása, amelyekben a közös nyomozócsoport valószínűleg tevékenykedni fog.

Operatív és stratégiai megbeszélések – a megtartandó ülések, helyük, gyakoriságuk és a résztvevők kijelölése és leírása.

Adminisztráció és logisztika – minden, az adminisztrációval, a felszereléssel (pl. irodahelyiségek, járművek, informatikai vagy más műszaki berendezések), a forrásokkal, a személyzettel, a médiával kapcsolatos kérdéssel és a titoktartási kérdésekkel stb. itt kell foglalkozni.

- Fordítás
 - Irodahelyiségek
 - Járművek
 - Egyéb műszaki berendezések
-